

Ényre

szivacsok, minban, szarvasnaggy választó a

sa'

és vegyészeti üzletében

(volt) Mátyás Telefon 7.91.

LET

grendelhető könyvek:

nyek

ára 33 lei

ára 20 lei

előfizetőinek

nyek

ára 12 lei

ára 12 lei

ára 22 lei

vtan

ára 30 lei

ára 20 lei

ára 45 lei

nyvek

ára 5 lei

ára 10 lei

u,

ára 20 lei

ára 15 lei

ára 30 lei

nyvei

ára 10 lei

ára 10 lei

ára 10 lei

25 lei

fejtageti

ára 6 lei

ára 8 lei

ára 15 lei

ára 6 lei

ára 20 lei

ára 32 lei

ára 6 lei

ára 6 lei

nyo! Uj Kelet

Szerkesztőség, Kiadóhivatal és nyomda... Uj Kelet telefonja...

Kéziratok kifizetése... Kéziratokat nem...

V. évfolyam, 144. szám

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI LAPJAINAK

Ciuj (Kolozsvár) 5682. Thamus 10

Posta stamps and subscription rates in Romanian and Hungarian.

1922. július 6, Csütörtök

A mi mártírjaink

Creteux, Franciaország gazdasági megmentője a 71-72-iki összeomlás után, a legszenialisabb francia pénzügyminiszter és zsidó volt. De azért nem lőttek belé revolvergolyókat és nem robbantották föl bombáival...

Nem az alvó, a lefojtott vulkán, hanem az erejében és ösztöneiben felszabadult tüzhányó eshetőségi mutatják meg a rajta élő igazi sorát. Nem az elmúlt évtizedeknek liberális jelszavakkal ideig-óráig narcozizált társadalmában élt zsidó generáció története mutatja az igazi zsidó sorot, hanem azoké, akik a mai, az ösztöneikben felszabadult emberi társadalomban futják meg végzetüket...

Az ember, tömeg- és a faji psziché a mai általános politikai és gazdasági konstellációban mutatja meg igazi képét és a ma zsidó generációjának lehetőségeit tárják szem elé az igazi zsidó sorstragédiát. Azt a tragédiát, amikor a magunk munkáját, erőnket, energiánkat és szenialitásunkat áldozatos tárt kezekkel vissziuk idegen oltároknak és magunk leszünk az oltárnak első áldozatai. A jót mindenestre elfogadják tőlünk. Az erkölcsi és politikai hasznot mindenestre elkönyvelik és zsebreaggják. A wiesbadeni és a rappalloi egyezmények, és Rathenau egész politikai működésének eredményei mindenestre fanyapjai lesznek a német újjáépülés történetének és a német politikai szenialitásnak. De a zsidó Rathenauknak pusztulnia kellett. Német golyóval fizelettek meg neki azért, mert segített megmenteni Németországot. Einstein nevével még őrszázadok múlva is hangosan fog vitézkedni a "német" tudomány, de a zsidó Einstein hazááruló a német lapok hasábjain és a kismemelt véres áldozatok sorában már az ő neve is ott van.

Rathenau és Einstein az örök zsidó sorstragédia megmentésítői, de novük és soruk egyuttal a tragédia megoldását is jelképezi. Rathenau-nak meg kellett halni, mert későn, nagyon is későn vette észre, hogy más a tüzhányó hegy és más a rajta élő ember. A munkának, a termésnek, az életnek ezer zsalú fűzhetik az embert a tüzhányó hegy oldalához, de jaj annak, aki annyira be-

lemmunkálja a maga erejét, hogy egynek érzi magát a láva erejével. Rathenau is észrevette ezt. Da mint a hegy hátán munkáló földműves, aki megérezte lába alatt a talaj dübörgését, sajnálta a föl-szántott barázdát hirtelen otthagyni. Előbb likvidálni akarta eddigi minden munkáját és csak az után menni a maga helyére, a forrongó elemi erők elől. A hűvös vulkán munka közben találta az idegen ugark zsidó hőst. Ő maga mondotta, hogy ha német politika misszióját befejezte, minden erejét a zsidó nemzet ügyének akarja szentelni. A zsidó sorstragédia megskadályozta ebben.

De érdekes találkozás az életnek. Épen Einstein professzorok mondta ezt, ígéretképpen, mikor azokról a reményekről beszélt neki, melyeket a zsidó nemzeti ügy az ő hatalmas politikai koncepciójához fűz.

Rathenau, Harden és Einstein

Kiket ítelt halálra a német reakció - Az Uj Kelet tudósítójától -

Az a mafia, amely végrehajtó szerve a német reakciónak, aprólkosan kidalozott terz szerint akarta hipuzitálni a Németországban élő progresszív emák legjobbait. Rathenau után Harden felé suított a reakció halálos buntalósa, Harden Einstein követte volna. Kiderült világosan azoktól a vallomásokból, amiket az elfogott Weichardt Herbert mondott jegyzőkönyvébe. Elmondotta, hogy tagja volt olyan titkos szervezetnek, amely a merénylet végrehajtására öt szemelte ki.

A reakciónak a haladással való ölel-halálharcát tisztán látjuk a német eseményekben. Itt már világosan kiderült, hogy a reakció ma már főként a zsidókat szemeli ki és pedig a legjobb zsidó értékeket. Az evolúció ereje és a maradiság esőkönyöségének átközője közé került minden zsidó kiválóság. A reakció nemzetellenességét minden igazolja jobban, mint az Einstein ellen készülő merénylet. Einstein, a világhírű és kor-szakos tudós lett volna az egyetlen ember, aki utját egyengeti a franciaiz-mémet közlekedésnek. Parisban tartott előadása alkalmával a sajtó, amely ott valóban a közvéleményt jelenti, a két kultúrnap közlekedésének szükségességét hangoztatta. A német gondolkodás fölnyírési és nélkülözhetet-lenségéről írtak a radikális lapok s még az engesztelhetetlenül naciona-lista újságok is kiemelték Einstein nagy egyéniségét, hozzátéve, hogy nem a német zsenivel, hanem a zsidóval állanak szemben. Zsidó tra-gikum, hogy épen ezt a tüneményes embert, Rathenau barátját akarták láb alól elfenni. A berlini rendőrség ugyanis egy házkutatás alkalmával újabb listát fedezett fel, amely azok-nak a személyeknek neveit tartal-mazza, akiket a német reakció titkos szervezetei után le akart gyilkol-tatni.

A halálraítéltek között szerepel Einstein tanár neve is.

A kínos felfedezés egész Németor-szágbán nagy megdöbbenést keltett.

Harden merényleti

A Harden Miksa ellen elkövetett merénylet teljes tisztázást nyert. A letartóztatott Weichardt Herbert hiva-

Annak az Einsteinnak, akinek élete épen olyan megrandító tükörképe a zsidó sorstragédiának, mint Rathenaué. De a nagy filozófus nemcsak a tra-gédiát, hanem a tragédia megoldását is meglátta. Ezt a megoldást szel-gálja a szenialis tudós életének min-den megmaradt erejével. Ami ener-giát, a napi élet küzdelmei föl nem emésztettek, ami erő és boldogítási akarás kihívánkozik a lélek mélyéből, azt odavinni a magunk népünk oltá-rára és így, közvetve, népünkön ke-resztül szolgálni az örök emberi ide-ált. Mert bármilyen szőpét és nagyot is adunk magunkból idegenszűnek, nem az ajándékozót, hanem az ide-gezt látják mibennünk - és ez épen a zsidó tragédia. Magunknak adaj, magunkat erősitani, naggyá tenni, hogy ha idegenszűnek is, de tiszteletet követelő és érdemelő idegenszűnek lássa-nak: ez a tragédia megoldása.

talnokon kívül Ankelmann Walter szolgáltonkivüli főhadnagy volt a tettes. Utóbbi ölmösötöl öt több csa-párt mért Harden fejére. Ezalatt az idő alatt Weichardt őri állott, hogy tettestársát a tett elkövetésében ne akadályozhassák meg. Beigazoldott, hogy a tettesek a merényletet nem saját elhatározásukból követték el, hanem

mögöttük titkos szervezet áll, amely a merénylet végrehajtására őket küszemelte.

Ankelmann a rendőrség még nem tartóztatta le. Körekerítésére 10.000 márkát tettek ki. Allítólag jelenleg még Berlin területén tartózkodik. Harden merényleti a vizsgálat megál-lapítása szerint Rathenau gyilkosai körétől kerültek ki. Már a második merényletek is nyomában vannak. Harden sérülései súlyosak, de nem életveszélyesek. Harden fejét hét ütés érte.

Mit ígért Rathenau Einsteinnak

Feltűnéseltető hírt közöl a „Jü-dische Korrespondenz Bureau“ hoz-zánk intézett távirata. Eszerint Rathenau az utóbbi időben sürün ta-lálkozott Einstein professzorral, aki-vel minden alkalommal hosszasan tárgyalt a zsidó újjáépítés kérdésé-ben. A kiváló gazdasági szervező be-ható figyelemmel kísérte a Palesztina-munkát, különösen pedig a Ke-ren Hajjiszód megszervezése érde-kelte. Rathenau több alkalommal ki-jelentette Einstein előtt, hogy csak miniszteri kötelezettségei miatt nem vehet aktív részt az újjáépítési mun-kában, de

mihelyt a német aktív politika alól mentesítheti magát, intenzív részt kíván magának a zsidó ujjá-építésben.

Ezt a kijelentést Rathenau néhány nappal meggyilkolása előtt tette tu-dós barátja előtt.

Beszélgetés Einsteinról Einstein barátjával

Berlin, július 5. Amióta Einstein visszaérkezett Parisból, ahol mint a tudományos akadémia vendége idő-zött, azóta ez a szenialis zsidó tudós valóságos oltáblója a német nemzeti és antiszemita támadásoknak. Alig

mulik el hét, hogy valamelyik ob skurus sovinszta pártlap a német nemzeti antiszemita frazeológia tel-jes felhasználásával neki ne támadna a huszadik század Newtonjának. A támadásoknak állandóan visszatérő refréje az a bün, hogy ő volt az első német állampolgár, - a nemzet-közi tudományosság békekövete - aki a párisi College de France disz-termében német előadási tartott. A német nemzeti párt sajtója, melynek tulajdonképen hálásnak kellene len-nie a zsidó tudósnak, hogy keresztül-vítte, ami az alldentsch heccszóno-koknak sohasem sikerült volna, azt, hogy a német tudományosság francia földön újra beülesíthetett, ez a párisajtó azzal jutalmazza Einsteint, hogy röviden

hazaárulóknak bélyegzi meg. Hogy ezek a támadások a „cionista“ Einstein ellen irányúinak, aki tudománys presztizsének teljes súlyával vetette magát latba a cionista mag-győződséért, előbb Amerikában, most pedig Franciaországban, nyil-vánvaló.

Alkalmam volt egy berlini mate-matikussal hosszabban beszélni, aki szorosán hozzátartozik Einstein leg-szűkebb családi környezetéhez és aki Einstein cionista propaganda tevé-kenységéről és az alldentsch anti-semitákkal szemben való viselkedé-séről igen sok érdekes részletet mon-dott el nekem.

Tudományos munkásságában - mondotta Einstein barátja - kö-rülbelül két év óta nyugvó ponthoz érkezett Einstein. Nagy problémáját megoldotta és a tudományos táma-dásokkal, melyek módszere ellen irányultak, győzelmesen megbirkó-zott. Mindegyikre megfelelt - kivéve az előg nagyszámu tudománytalan pamfletteket, melyeknek szerzői több-nyire keresztény papok és akik nem annyira az Einstein-féle szisztémát támadják, mint inkább

a tudományok zsidó forradal-márjának személyét akarják megbélyegezni,

aki egy hallatlanul merész gesztussal az egész „keresztény“ világképet ha-lomra merse dönteni. Épen azért két év óta több ideje maradt szokra a problémákra, melyek - tanulmányai mellett - a legközelebb érintik: a szociális kérdésre és a cionizmusra.

A szociális problémákkal Ein-stein inkább csak elméleti, semmint gyakorlati alapon foglalkozik. Ismeri az elmúlt koroknak összes irodalmi szociál-utópiáit: véleménye szerint a jelen napok oroszországi kommuniz-musa is csak egy hasonló keresztül-vihetetlen utópia, mert nem számol az emberi lélek megadottságával. Néhány nappal ezelőtt érdekes vitája volt erről a kérdéstről Csicserinnel, akivel egy ismerős családnál talál-koztott.

Csicserin hosszú idő óta állan-dóan hangoztatta, hogy szeretne Einsteinnal megismerkedni.

Habár benső ösztönének enge-delmeskedve minden politikai problémával szemben szkeptikusan áll, cionista hitvallásában kezdettől fogva rendithetetlen és sziklaszilárd. Ő, aki szinte semmiféle újságot nem olvas és a napirodalomtól teljesen elzár-közva él, csaknem minden cionista folyóiratot és újságot járat és a leg-nagyobb figyelemmel kíséri mindazt, ami a zsidó nemzeti mozgalom széles területén történik.

— A zsidó nemzeti otthon felépítése a szent hit erejével él lelkeben és a felépítésen teljes erejéből igyekszik résztvenni. Mint külföldi munkát, a jeruzsálemi tudományegyetem matematikai és természettudományi fakultásának felállítását választotta magának. Ezért utazott Amerikába, ahol a cionista körökön kívül is, az asszimiláns rétegekbe tartozó zsidó nagykövetségek között, sőt a keresztény filantrópok közt is áldozatkész barátokat szerzett a palesztinai héber egyetemnek. Még két hete sem múlt, hogy erre a célra és héber tudományegyetem fizikai fakultása részére

tízezer dollár küldöttek Einsteinnak Washingtonból.

— A bőkezű adakozók között több amerikai nemzsidó is van: protestánsok és nazaránusok. Párisi tartózkodását sem hagyta kihasználhatlanul. Nemcsak neves tudósokat nyert meg a zsidó egyetem számára, de sikerült neki számos zsidó nagybancárt is tekintélyes pénzadománnyal bírni. Ezenen a maga cionista miszticizmusát semmiképpen sem látja beteljesítettnek a pusztá propagandamunkával. Ő maga is, mint a jeruzsálemi egyetem tanára, előadásokat tart tartani a héber egyetemen matematikából és fizikából és reméli, hogy az idő már nemcsak túlságosan messze, amikor a zsidó alma mater megnyitja majd kapuit a tudományra szomjazók előtt.

Metes prefektus a munka megbecsülését követeli

Döntőbíró előtt a pincérek kollektív szerződése. Czala Lajos szak szervezeti titkár nyilatkozata

Az Uj Kelet tudósítójától

A több mint két hete tartó kolozsvári pincérsztrájk a befejezéshez közeledik. Most már leszagezhetjük, hogy a sztrájk közeli befejezése elsősorban a kolozsvári kávéházalátogató közönség óhajja. A sztrájkterők után a közönség nehezen várja a megasztolt, gyorsmunkájú szakmunkásokat, akiket egzisztenciális érdekeik megvédése kényszerített a sztrájkba.

A Trancu Jasi-féle sztrájktervény értelmében az életteri munkások nem hagyhatták félbe a munkát, mivel közszükségleti úszamban vannak alkalmazva. A sztrájktervény idevágó szakasza szerint tegnap reggel tíl össze a döntőbíró dr. Petru Metes prefektus elnökletével. A döntőbíróban a munkaadókat Osizár Viktor és egy kávéháztulajdonos, a munkásokat Czala Lajos, az élelmezési munkások szakszervezetének titkára és Judovics Antal pártmegbízott képviselték. Metes prefektus a tárgyalások elején kijelentette, hogy az elnöki megbízást a legteljesebb tárgyilagossággal fogja betölteni. Ezután kifejtette álláspontját, mely szerint a produkció folytonosságára és a jóléggel munka megfelelő honorálására fog törekedni. A prefektus bevezető szavai után felolvasták a munkásság kollektív szerződési tervezetét, amelyet a munkaadók a nyelcőrai munkaidő és a fizetési táblázat fenntartásával teljes egészében elfogadtak. Az elfogadott pontok közül legfontosabb a bizalmi rendszer újból való bevezetése. A kifogásolt nyelcőrai munkaidő és fizetési táblázatot a döntőbíró az a veszi újabb tárgyalás alá.

Munkatársunknak a munkásság egyik vezetője az alábbiakban nyilatkozott a döntőbírósi tárgyalásokról:

— Az életteri munkások bérlővételére ügyében összehívott döntőbíró elnöke, Metes prefektus ur, a két fél meghallgatása után végérvényesen dönteni fog a vitás pontok felst. Hangsúlyozni kívánom, hogy mi voltunk azok, akik a döntőbíró elnökül Metes prefektus ur személyét tartottuk legmegfelelőbbnek, ismerve pártatlanságát és a

főtisztviselőknél meglepően ritka szociális gondolkodását. Kijelenthetem, hogy nem is csalódtunk, mert a prefektus urnak a döntőbírósi tárgyalás megkezdése előtt tartott bevezető beszéde elvileg teljesen fedi a mi álláspontunkat, tudniillik mi is a produkció folytonosságára és a jól végzett munka megfelelő honorálására törekedünk. Ha ezt a törekvést a liberális kapitalizmus nem ismerős kolozsvári munkaadók bolsevismusnak bélyegzik, akkor vállaljuk a bolsevik jelzőt, hiszen akkor a romániai demokráta polgárság is bolsevik. A további tárgyalásokon is szigorúan ragaszkodni fogunk a prefektus ur által felállított alapelvekhez, amelyek ismétlem, tökéletesen fedik a mi álláspontunkat. Ezek után remélhetjük, hogy az emberséges megállapodásért vívott harcunkban győzni fogunk, annál is inkább, mert a mi kollektív szerződés tervezetünk egyformán kielégítheti a munkaadót (a kollektív szerződést már több előkelő kolozsvári kávéház tulajdonosa aláírta), a munkást és a nagyközönséget. Véleményem szerint a kollektív szerződések ügye a legközelebbi napokban végérvényesen befejezést nyer.

Bratianu után Maniu következik

Megjelennek-e a nemzetiségek Gyulafehérváron. Megszüntetik a gyakori kormányváltást.

— Az Uj Kelet munkatársától —

A koalíciós és fúziós tárgyalásokkal kapcsolatban már jelentettük, hogy Averescu és Marghiloman pártjai bizonyos megállapodásokat kötöttek. Egyben már felhívataios kommunikációban jelentette ezt be a két párt, de a fúzió maga még nem történt meg. Ennek oka azok a tárgyalások, amelyek nagy egységes demokráta párt létrehozása érdekében indultak meg a nemzeti párttal, amelyek még nem fejeződtek be.

A „Lupta” beavatott helyről nyert információ alapján átfolja a néppárt és a progresszív párt közti fúzió híreit. A néppárt egyik vezetője kijelentette a lapnak, hogy

Bratianu után Maniu jön utolomra,

de nem jöhet majd egyedül. A néppártot az erdélyiek maguk magukonják. A helyzet különben csak órákig fog tisztázódni.

Ezelszomban az „Adevărul” tartja értesülést a fúzióról, mely szerint Averescu és Marghiloman között az errevonatközö megegyezés már létrejött. De szeretnék az erdélyi nemzeti párttal együttesen megalkotni az ellenzéki demokráta pártot, amíg errevonatközölag biztos választ nem nyernek, addig az ügyet függőben tartják. Ha az erdélyiek nem mennek bele egy közös pártba ezzel a két párttal, akkor ezek fúziójának és csak együttműködnek az az ellenzék többi pártjával.

A két párt különben megvárja az ellenzéki tanácskozás végeredményét. Összel fognak dönteni: nagy ellenzéki pártot alakítsanak-e a nemzeti párttal együtt, amely képes lesz állandó, vagy leginkább is hosszú életű kormányt alakítani, vagy csak egymással fuzionálnak és támogatják Maniu miniszterelnökségét, amit ma már befejezett ténynek tekintenek. A törekvés az: megszüntetni a gyakori kormányváltást, ami semmiképpen nem járul hozzá a gyors konszolidációhoz.

Megjelennek-e a kisebbségek Gyulafehérváron

A gyulafehérvári kongresszussal kapcsolatban már többször felmerült az a terv, hogy arra a nemzeti párt a kisebbségek képviselőit is meghívja. A hír érthető feltűnést keltett Erdély minden politikai csoportja körében és a legkülönbözőbb formában kommentálták. Aradi távirat szerint tegnap Zima Tibor Arad országgyűlési képviselője, a magyarság részvételéről a gyulafehérvári kongresszuson a következő kijelentéseket tette:

— Álláspontomban a kérdésben az, hogy az erdélyi kisebbségeket érzelmeik kell hogy vezessék a gyulafehérvári gyűlésre. Más kérdés azonban, hogy politikus dolog-e ezen a demonstráció az erdélyi magyarságnak valóban résztvenni. A politikum szempontjai ebben a kérdésben azok, vajjon szabad-e Erdély magyarságá-

nak az érdekeit vagy a sorát a román pártok bármelyikéhez kötni. Ebben az országban, ahol olyan sürda váltják egymást a kormányok, stencenitileg igen jó eredményekkel járhatna az ország egy bizonyos pártjával való szövetség. Mondom, átmenetileg, amíg a párt erős és életképes. Általában azonban, minél nagyobbak az ellentétek az egyes vezetőpártok között annál hátrányosabb lehetne a magyarságra nézve érdekeinek egy párt programjához való csatlóása. De különben is nem tanácsos egy kisebbséget a jelen esetben a magyarságot bármelyik párt bosszújának kiténi. Erre nincs szükségünk.

Érzelmileg bármennyire ott lennénk is Gyulafehérváron, alapos megfontolást és megbeszélést igényel, hogy azon valósággal meg is jelenjünk-e? Augusztus 6-án lesz a Magyar Szövetség gyűlése, amelyen ez a kérdés is bizonyára szóba fog kerülni.

A nemzeti párt körében különben a gyulafehérvári kongresszussal kapcsolatos kommentárokat korainak tartják, mert a párt nagy része mag van róla győződve, hogy a kongresszus megtartására nem lesz szükség.

Gyulafehérvár — mondotta — az egyik erdélyi politikus — csak végső eszköz. Hiszik, hogy nem kerül rá sor. Az ellenzéki koalíció létrejön és így a Bratianu kormány napjai meg vannak számlálva.

A meggyilkolt beszarábisi foglyok ügye

Bukarest, jul. 5. Popovics tábornok, beszarábisi főparancsnok tegnap kihallgatáson jelent meg a belügyminiszternél, aki magyarázatot kért tőle a beszarábisi politikai foglyok legyilkolásáról. A miniszter a tábornok kihallgatása után közölte a sajtó képviselőivel, hogy a vizsgálatot elrendelte és annak eredményét majd közli a lapokkal. Annyi tény, hogy három amnesztíában részesült fogoly holttestét megtalálták az erdőben, más kettőt pedig átszolgáltatták az orosz hatóságoknak.

Románia és Magyarország között megindul a csomagforgalom. Budapestről jelentik: Julius 15-ével megindul a postai csomagforgalom Románia és Magyarország között. A csomagok értéknyilvántartás nélkül, vagy korlátlan értéknyilvántartással huzs kilogram súlyig küldhetők. A díjszabás egy kilóig hat van; öt kilóig 100; tíz kilóig 180; tizenöt kilóig 260; húsz kilóig pedig 340 korona. A még terjedelmesebb csomagokért 50 százalékkal több díj eszlelnek. Értéknyilvántartás esetén ezenfelül harmincezer koronánként harminc korona és 10 korona értékdíj. Ezzel a postai intézkedéssel Magyarország összes nemzetközi viszonylataiban helyreállott a csomagforgalom, kivéve Oroszországot és néhány belső keletkezett új államot.

PILPUL

(*) Nemcsak Clujon, de Rómában is szervezkednek a szefárdok. Ha helyes az ottani szervezkedés, nem lehet akkor az itteni sem helytelen. Rómában nem helytelen a szervezkedés, mert az ottani szefárdok igazi szefárdok. Hogy ugy mondjam: született szefárdok. Zsidó grandok, akik büszkék a származásukra és akik tudják, hogy ők másfajta zsidók, mint szefárd zsidók, nem is lehetnek. Igaz ugyan, azt is hiszik ezek a gógós zsidó arisztokraták, hogy csak ők lehetnek szefárdok, mert ahhoz, hogy valaki szefárd legyen, születni kell, ép úgy, mint ahogy az ember magyarsága vagy nemetsége szintén a születéstől függ. De nyilvánvaló, hogy tévednek, mert a oluji zsidók például Telldon és Besztarcon születtek, de azért ez a jelenlétkelen körülmény nem gátolja őket abban, hogy szefárdoknak nevezessék magukat és erről még illetet is kapjanak. És ha már szefárdok, hát szervezkedhetnek. A római szefárdok is ezt teszik. Éppen ma jelentik, hogy a héber nyelv és a cionista gondolat intenzivebb terjesztésére egyesületet létesítettek. És pénzt is áldoznak erre a célra. De hol van itt a zsidó szellem? Miért éppen a héber nyelv miatt szervezkednek? Mért nem a gabella miatt és a kultusszód miatt? Egy olcsó borjonyelvel könnyebben lehet föllékesíteni a gardag adóslányokat, mint kuruzsokkal, ahol anyagjelvélvél ábarják jóllakotai a zsidó lelkességet. Nem, nem. A oluji szefárdokat nem engedem lebecsülni. Ők már a borjonyelvel tartanak.

(*) Jöjjön a szívek békeje — üzeni Anatole France a maga nemzetének.

Ötven ragszó könyv után, százzorszáz érthető bölcsesség után most olyan cikket írt ez a nagy író, amelyet mindenki meg fog érteni, csak éppen a francia nem. Ha azt mondaná: jöjjön a hatalom békeje, jöjjön az oró békeje, jöjjön a gazdaság békeje, ott megértenék a franciák. Talán azt is, ha azt mondaná, jöjjön a gyűlölet szeretete és az engesztelhetlenség bünbocsánata. Mindent megérthet a mai francia, csak éppen azt az egyet nem, hogy lehet béke, amely a szívekből jön. Elvesztett glóriáját visszaszerelte ebben a háboruban a francia nemzet, de a szíveit, azt elvesztette. A francia nemzet a zsebében hordja most a lelkét. Honnan jöjjön hát a béke, amelyet Anatole France követel? A szívekből nem áradhat ki és a francia szívekből nem áradhat be, mert szív nélkül élnék most a franciák. Ohne Herz. Mint Mendelssohn Berlinben, ahogy megoivasható a biográfiájában. A nagy zsidó filozófus kevés kilátással és csak ajánlólevéllel jött a porosz fővárosba. Valami dr. Herhez ajánlotta az egyik levél, de ez semmit sem tett Mendelssohn érdekében. Mendelssohn sokat dolgozott és nem vesztett el a forogtagban. Birta a küzködést, csak éppen, hogy a szíve szívelte meg a sok munkát. Egyszer aztán, mikor már híres ember volt, találkozik ama Herz doktorral, akitől támogatást remélt pályája kezdetén.

— Nos, — kérdi dr. Herz — hogy éri magát?

— Jól, — feleli Mendelssohn — csak a szívemmel nyüglődöm.

— Vigyázzon, — ioni az nyájasan — a szívre vigyázni kell. Kein Jahr leben Sie mit einem schlechten Herz.

— Schon möglich — mondja erre Mendelssohn. — Rossz szívvel nem élhet senkise. Aber ohne Herz geht es. Probatum est.

Hát valahogy így rendezkedtek be a franciák is. Aki sikerült a zsidó filozófusnak, sikerülhet nekik is. Nem minden nemzetnek kell a béke és akádkhat olyan is, amely szív nélkül is élhet. Es geht schon auch ohne Herz.

Zsidó könyvtárakból nem hiányozhat S. J. Agnon regénye: És a meggörbödött kiegyenesedik.

Ha gyorsan kifizeti, jó tűzifát akar, forduljon Frenkel-fatelephez

(vált Jancsics és Tán) Strada Aprinjanului (Nyulgyár-u.) 12. Telefon 2-90, 4-01, 2-84

Csütörtök
Dete
egy zseb
Nyilt ve
lozsvári ren
rásokkal i
detektívcsop
is azok eur
különböző t
tolt szemé
megakadály
a sziguran
megesett, h
kedő testile
a kérekeri
különösen
tűlt dteke
lamrendőse
get állított
eddig szig
kielégítő
szérelmek
fajultak, an
rendőrség
Bisztray
detektív, al
gálja a kö
előtt megbí
tály főnök
kolozsvári
elszaporod
nak, aki k
tolvajt ism
amikor va
metszőt fel
rendőrség
a megbíza
veszedelme
szembetsző
Szardár
karral jel
kapitányes
tette a bü
— Teg
ral, a v
vel a pá
hogy elfog
dáját, ame
lozsvára
bukaresti
A banda r
fel az áll
hogy figye
gal közelit
vonatokat,
Kedd este
szököt, d
Nagyvárad
csak éjjel
utóközben
levő Sze
szembetsző
utóbbi idő
— Ali
egyik aszt
sziguran
Orlescut,
alkalmatlan
Salyokon
és asztaln
eságában
velt előtt
gyorsan e
zament, é
utamat. E
nyomon
volt, aki
rejjával e
non, aho
natra vár
pap körül
— Sie
szobában
hogy tar
egyént. M
getést Po
arocai es
hogy 3
tárcáját e
a zsebvág
lehet és
ezen a n
épület m
társá me
másikat,
hogy kö
zsebmets
megt.
teljes ere
azután fu
magam,
váraklanu
farcadete
abar attó

HIREK

— **Balfour lesz az angol külügy-miniszter.** Londonból jelentik a „Daily Mail”: A kormányban jelentős változás áll be, mert Balfour és Curzon távozásáról van szó. Balfour valószínűleg véglegesen átveszi a külügyi államtitkárság vezetését.

— **Sztrájk a budapesti közüzemekben.** Budapestről jelentik: A fővárosi közüzemekben folyó sztrájkmozgalom tegnap délután fordulóhoz jutott. Az üzemek sztrájkban álló munkásai a keresztényszocialista szervezet központi helyiségében gyűlést tartottak. Kimondták, hogy ragaszkodnak az ötven százalékos emeléshez. Gyűlés után a vezetőség husztagu küldöttsége a város-háza tárgyaló Sípóc polgármesterrel. Mindkét részről engedékenységi mutakozott. A munkásság képviselői elvileg hozzájárultak a munkaidő felméréséhez, míg ennek alapján a frezesemelést majdnem ötven százalékosra teszik.

— **Franciaország nem bízik Németországban.** Párisból jelentik: A „Temps” felhatalmazással közli, hogy Franciaország hivatalos magatartása Németországnak a népszövetségbe való felvételével szemben, nem változott. A kérdés felvetésére alkalmas pillanat még nem érkezett, de ha mégis felvetnék, Franciaország a javaslatot szembeszáll, mivel Németország országos bizalmatlansága még nem bizonyosodott be.

— **Görög haditanács.** A legutóbbi napokban — mint Athénből jelentik — több minisztartanás volt a vezérkari főnök bevonásával a kisázsiai helyzetre vonatkozólag. A tanácskozások eredményét holnap hozzák nyilvánosságra.

— **Bíróság elé állították a berlini négyilkost.** Berlini tudósítók jelentik: Jeep törvénytelenül elnök vezetésével ma kezdte meg a berlini esküdttörvényszék a hírhedt négyilkos Grossmann büntetésének tárgyalását. A vádirat szerint csak három gyilkosságot sikerült a vádlottra rábizonyítani, de a kétfoldos emberölés egész sorának gyanúja terheli Grossmann-t. A tárgyalásra hatvan tanút és öt orvosi szakértőt is idéztek be. Grossmann azzal védekezik, hogy a lányok, akiket megölt, meglőtték és az emiatt támadt veszekedés hevében követte el tettét. A jegyzőkönyvekből kiderült, hogy Grossmann büntetett előéletű és az egyik lányal, Niesche Máriával akkor ismerkedett meg, amikor az kiszabadult a vizsgálati fogságból.

Egy alkalommal ivás közben a leány pénzt akart elvenni tőle, mire ő ittas állapotban megölte. Emiatt öngyilkos akart lenni, de egy másik nő megakadályozta ebben azzal, hogy ne rendezzen érsekény jeleneteket. Grossmann megfogadta a tanácsot, de első dühében agyonverte a leányt. Azután szét-darabolta a testét és a Spraebe dobta. A harmadik esetről Grossmann tudni sem akart és erősen állítja, hogy Barthel Erzsébetet sohasem ismerte. A tárgyalás még nem ért véget.

— **Schanzer tanácskozásai Londonban.** Schanzer olasz külügy-miniszter, — mint Londonból jelentik, — hétfőn este Balfourral értekezett, akinek kifejtette Oroszország külpolitikai álláspontját. Szerdán Lloyd Georgeval tanácskozik és csütörtökön Párisba utazik.

— **Mibe kerül az elpusztult francia vidékek felépítése.** Párisból táviratozzák: A Németország által Franciaország elpusztított vidékeinek helyreállítására teljesítendő munka értéke 4824 millió frank, míg Franciaországot 929 millió frank terheli. A munkálatokat francia mérnökök fogják vezetni, a vállalkozók és a munkások németek, akik munkásvárosokban fognak lakni.

— **Kereskedők nagygyűlése.** A Szatul (Kereskedő Tanács) felhívja Kolozsvár összes kereskedőit, hogy csütörtökön (6-án) este 8 órakor az Ipa-ros Egyet (Főter) nagytermében feltétlenül jelenjenek meg. Tárgy: Állásfoglalás a CFR. szállítási vállalat (Cz-mona) ügyében.

— **Craiova víz alatt van.** Bukaresti távirat szerint Craiovában kedden este óriási felhőszakadás volt, amely elöntötte a várost. Az alsóbb fekvésű városrészek teljesen víz alatt állnak. A kár mérhetetlen.

— **Zárt ajkák világszövetsége.** Az Uj Kelet bécsi tudósítója írja: „Budapest életében ma a jelek nem oszlanak, csakhamar egy új erkölcsi tényező fogja hatását éreztetni.” — Ezt mondja legalább dr. Armstrong Smith angol orvos, aki a magyarságot a „zárt ajkák világszövetsége” akarja beszervezni. A szájel oztogatott röpcedulák szerint igen sok ember, köztük jellemes és erkölcsös egyének, nem bírnak lemondni arról, hogy embertársaikról rosszat beszéljenek. Ennek a bajnak leküzdésére alakult Szociális néhány hónappal ezelőtt a Padlock Societ, magyarul: Lakatársaság. A név szimbólikus. Azt akarja mondani, hogy inkább lakat alatt tartom a nyelvem és zárva rágalmat, semmiat hogy embertársaimról rosszat mondjak. Armstrong Smith dr. a részvétel és rosszakaratú pletyka elterjedt gyarlóságát ezzel akarja kúrálni, hogy a lakatársaság tagjaival két tanu jelenlétében ünnepes fogadalmat tétett arra, hogy soha felbarátságól kedvesülést nem fog mondani. Mint hogy pedig a dolog nem látszik egész egyszerűnek, a székta-álapító orvos bizonyos kedvezményeket is hajlandó engedélyezni a tagok számára. Így eszélekről nyugodtan lehet rossz referenciákat adni, sőt a bíróság előtt is szabad terhelő vallomást tenni valaki ellen. Társulatunknak ilyenformán — mondja Armstrong Smith dr. — épügy lehet tagja a detektív, mint a püspök. Sőt a politikuskok is nyugodtan támadhatják egymást még akkor is, ha tagja a Padlock Society-nek, a Zárt ajkák világszövetségének.”

— **Letartóztatták a Renner gyár egyik alkalmazottját.** Még a múlt év májusában a Renner gyárjár feljelentést tett Zámán Gusztáv szobafestő ellen, aki pénzbeszédő volt a vállalatnál és mint ilyen ötezer leit veti fel a postán, de a pénzzel nem számolt el. Közben bevonult katonának és most, hogy leszerelt, felelősségre vonták. Zámán beismerő vallomást tett. Letartóztatták.

— **Klinikát kap Pöstyén.** Pozsonyból írják: A pozsonyi egyetem orvoskarának és csehszlovák orvosszövetség tagjainak az elmúlt vásárnapon Pöstyénben történt látogatása érdekes tervet vetett fel színre. Az a gondolat merült fel ugyanis, hogy a pozsonyi egyetem Pöstyénben főklinikát állítson fel, miáltal alkalmat adnak az orvosi tudományok a helyszínen való tudományos kutatására és a gyógykezelési lehetőségek fokozására. A terv elé hivatalos körök a legnagyobb érdeklődéssel tekintenek.

— **A newyorki rendőrfőnök Bécsben.** Bécsből jelentik: Mr. Richard Enright, Newyork rendőrfőnöke európai körútnál ideérkezett. Meglátogatta Hans Schöber bécsi rendőrfőnököt és megkérte, hogy a szeptember tizenegyedikén megtartandó nemzetközi rendőrkonferenciára föltétlenül jelenjen meg. Mr. Enright beszélgetett egy újságíróval, akinek elmondta, hogy közönséges rendőrlégényből küzdötte fel magát mai állásába. A newyorki legénységnek ma 12.000 főfegyverzett tagja van, ezek között 1500 rendőrtiszt. Az előmenetelre semmi más nem minősít, mint a tehetség és rátermettség. Faj, vallás vagy politikai állásfoglalás nem számít. A szolgálati ranglétrát mindenki végigcsinálja. Járőr, altiszt, hadnagy, kapitány, kerületi főnök és városi rendőrfőnök — ez a karrier. Newyorkban husz női rendőr alkalmaztak legutóbb, akik főként az elhagyott leányokkal és fiatalokkal foglalkoznak. Kiküldésen beváltak, úgy-hogy legközelebb számukat meg fogják háromszorosítani. 1916 óta, amikor Amerika belépett a háborúba, Newyork lakosainak a száma hatszázszézerrel nagyobbodott és a gazdasági zökkenések, a háborús nyereségek és a munkát-lanság egész új bővülő kategóriákat termelnek. Különös, hogy a város kriminalitása mégis tízszázas százalékkal csökkent. Ennek az az oka, hogy a rendőrség kétöltöt erővel

ellenőrzi a tánchelyiségeket és a kikötői kocsmákat, egymásután emeli ki a játékszalagokat és felügyel a prostituáltakra.

— **Amerika függetlenségének évfordulója.** Párisból jelentik: Amerika függetlenségének százötvenedik évfordulóját nagy ünnepséggel ülték meg egész Franciaországban. Mallerard az alkalomból üdvözlő táviratot intézett Hardinghoz.

— **Mészáros, aki a más marhája vágja le.** Muresán Tódor, patai lakos főjelentést tett Komáromi Lajos kolozsvári meszáros ellen, aki a múlt-heti vásáron, miselatt Muresán emi-valóért betért az egyik üzletbe, el-hajtotta a gazda tehénét a vásártérre. A feljelentés alapján megindított nyomozás megállapította, hogy Komáromi rendszeresen a más marhát hajtotta el a vásártérrel, így többek között Z-ukár János apahidai lakostól egy tehén, egy ismeretlenül egy lovat, a Karkosa testvérektől két borjut lopott és az állatokat hamis járatok segítségével részben eladta vagy kicsérélte, részben pedig levágatta. Komáromit, aki beismerte, hogy több rendbeli lopást és közokirathatást követett el, a rendőrség le-tartóztatta.

— **Pogromra uszít Rubin Radu liberális remete.** A választások előtt és alatt a liberális sajtó és agitátorok másképpen írtak és beszéltek a zsidókról, mint a többség megszervezése után. A sok szép ígéret és kijelentés után ma egyre-másra jelennek meg antiszemita röpiratok. A „Cartea Romaneasca” most újabb röpiratot adott ki, amelynek címe: „Illés próféta kinyilatkozása” és benne egy Rubin Radu-Jar nevű remete foglalja verbe azt, amit annak idején Dion Bratianu, a miniszterelnök öccse prózában írt meg a zsidókról a campanaugi „Romania Mare”-ban. Magyarra és prózára fordítva ez a Rubin Radu-Jar a következő ostobaságokat hirdeti a falm népének: „A zsidó pénzrel dolgozik és pénzért ad el bennünket az ellenségnek. Amit Oroszországgal és Magyarországgal csináltak, megakasztják ismétlően Romániával is. Londonban és Párisban szórják a pénzt, megvesztegetik a hírokat és a sajtót, a nagy szövézőket, amelyben a hazugságokat szövik stb. Ebből pedig az következik, hogy:

Ne túrják őket a falvak,
Mert pénzért gabonát csálnak,
Ne könyörülj a faj iránt,
Üssd és kergesd a zsidánt.

A kiadó „Cartea Romaneasca” liberális tőke vállalkozása.

— **Házasság.** Klein Mór leányt, Szeréknét Gherláról eljegyezte Róth Jenő Cluj. (Mindem külön értesítés helyett.)

— **Dublinban áll a harc.** Londonból táviratozzák: Az ir helyzetben fordulat állott be. Az angol fővárosban erősen reménykednek abban, hogy a zavargások rövidesen befejeződnek. A dublini környéken történt zavarások annál inkább sem komoly jellegűek, mert a felkelőknek nincs vezérük. A kormánycsapatok kizárólag arra törekednek, hogy a lázadókat körülkerítessék és lefegyverezzék. Előszörben az a kérdés, mi történik De Valerával, aki elfogják. A dublini polgármestert, aki a lázadó és a kormánycsapatok között meg egyezést akart létrehozni, a felkelők elfogták. Hivatalos jelentés szerint a szabad állam haderői kényszerítették a lázadókat valamennyi megszállott pontjuk földadására. Dublinban és környékén a kormánycsapatok folytatják a lázadókat körülzárását.

— **Harc a hegyirablókkal.** Nagyváradról jelentik: Néhány fegyveres hegyipásztor és katonaszökevény már hónapok óta állandó rettegésben tartja a Bihar-hegység falvait. A banditák valahonnan esendőrühát szerezték maguknak és úgy állították be éjszaká-nak idején a községekbe. Megvaosorát-tatták magukat, majd borközi állapotban fegyvert szegtek a lakók mellé-nek, akiket ösztököltek, hogy sava-rtalannul forogtathassanak. Ez volt a móduszerük, amelytől egy esetben sem tértek el. Majdnem egy évig garázdálkodtak büntetlenül, amíg a nagyvárad-

esendőrégnak sikerült a banditákat ártalmatlanná tenni. A esendőrök meg-tudták, hogy két rabló már napok óta egy özvagyasszonyt mulat a havasok-ban. Kedden este tíz esendőr körülvette a házat, de a banditák fegyvertűzzel fogadták őket Este hét órától reggel nyolcig tartott a tü-harc, amikor a esendőrök gofója eltalálta az egyik banditát. A esendőrök benyomultak a házba, ártalmatlanná tették a másik banditát is. Az egyenlőtt Luk Peter heltestét a váradi kórház bentani in-tézetébe szállították, a másik rablót, Kone Simont és két társát, akik később fogtak el, beszállították a kolozsvári VI. hadtest fogságába.

— **Drótnélküli mozi.** Amerika szak-körei valódi lelkesedéssel vetették magukat a drótnélküli telefonálás prób-lémájára. A drótnélküli telefon gondol-tából pattant ki a távolból vetített filmképek eseméje is. A problémával foglalkozó szakemberek lépésről-lépésre közelednek a megoldáshoz, melynek végső eredménye az lesz, hogy bármely eseményt csaknem ugyanabban az időben lehet majd a legtávolabbi hely-eken vás-onra vetíteni, mint amely időben történik. A távolbavetítés ugyan-olyan technikai eszközökkel történik, mint a távolból való fényképezés, mely-et tudvaévolg Arthur Korn chertot-tenburgi egyetemi tanár talált fel. Korn legutóbb Olaszországban teljes sikerrel mutatta be a távolból való fényképe-zést. Az amerikai lapok tudósításai szerint a Korn-féle távolból való fény-képezést mostan filmekre is fel fog-ják használni. Így például Porter, az amerikai kinomémzők társaságának elnöke kijelentette, hogy valamely fény-képnek a drótnélküli telefon eszközei-vel távolba való vetítése már csak egy lépényire van a teljes megvalósulástól. Elérkezett az idő, — mondotta — a i-akor mindenütt olyan filmelőadásokat fognak nézni, melyeket egy távoli köz-pontból vetítenek. Egy másik amerikai feltaláló mérnök úgy nyilatkozott, hogy tizenkét hónapon belül teljesen elfog-készülmi a távolba vetítés technikai megoldásával. Mindenesetre még a leg-újabb kor technikai találmányai között is meglegő lesz egy olyan szerkezet, melynek segítségével a Newyorkban lefolyó boxmérkőzést még ugyazonnap este a világ összes filmzinházában meglehet nézni.

— **Tüzoltóság az amerikai vas-utakon.** Newyorkból jelentik: A gya-kori erdőfégek, amelyek a vasuti mozdonyok szikrájától keletkeztek és különösen a nyugati államokban for-dulnak elő s évente huszötmillió dollárnyi kárt okoztak, arra indítot-ták a vasuti társaságokat, hogy a személyszállító és tehervonatokhoz tüzoltófelszereléssel berendezett vas-uti autókát csatoljanak. Ezeket a kocsikot megfigyelő állomás lesz és ha valahol tüzet vesznek észre, sze-kercékkal, fűrészekkel és kézfes-kendővel igyekeznek a tüzt elfoj-tani. A tüzoltócsési legénységét, mint-hogy egyes állomások napi járőrföld-nyire vannak egymástól, több napra való élelemmel látják el. A tervize-rint ilyen vasuti autók önállóan is közlekedni fognak.

* **Német nevelőnőt keresek** tíz-éves kislány mellé délutáni alkalmá-zásra. Főter 7., III. 9.

* **Meghívó.** Az Erdélyi Pince-Egy-let Erdélyrészi Bortermelői Szövetke-zete 1922 július hó 30 án d. e. 11 órakor a Kolozsvári Kereskedelmi Bank Részvénytársaság helyiségében rendki-vüli közgyűlést tart, melyre a t. rész-jegytulajdonosok esennel meghívottak. Tárgysorozat: Igazgatósági jelentés a szövetkezet mai állásáról és az ügyben határozathozatal. Cluj-Kolozsvár, 1922 július hó 6. Az igazgatóság. Jegyzet: A közgyűlésen minden tag szavazattal bír, ki mint részjegytulajdonos, a le-folyt év utolsó napjára a szövetkezet törzskönyvébe be lett vezetve, igazoló és szavazójegyet a közgyűlés napjáig kivette vagy képviseltesítési ex ideig a szövetkezet valamely tagjára ruházta.

— **A Zsidó Nemzeti Alap országunk föld-jét akarja népnk köztulajdonába vissza-vásárolni, (akié a föld, azé az ország!)**

Kultura

Moldvai cigányok a sarokban. A bánatos vidék leke kesereg a dudaszere hargokból, a brácsás bután döfködi a kőfél hurekat, a primás hajlong, mint forgószélben a sás: olyan puffadt a alarínatos mint egy gérvályos. Egy fiu — szerencsés és maléji keverék — szeméit forgatja, a zenekarban csak mint figuráns szerepel, tehát egy fogja a vonót, mint egy művészt. Két nő is van köztük: cipőalmot vereget a vöröshaj, az idősebb a nagydotba puffog és közben süteményt eszik, amit művészelének egyik hódolója küldött neki a szomszéd asztaltól.

Közönség sűrű van több, mint zenés.

A területen folygyszatlokánál gyöngö gavallérok sár mellett rézik a füstöt. Ahol leány ül, ott is szegény pinoér, vagy esepolegény társalgó. Komolyan beszélnek, komoly dolgokról. Hogy illőnek nemely vendégek és hogy nem lehet fülbe csipni őket. Milyen kevés a perzent és milyen nagy a drágaság.

— A palik pedig — mondja az egyik leány abban a percében, amikor a zene alábbhagy, úgy, hogy mindenki hallja — a palik egyáltalában hibhatlan.

Nem tempítja a hangját azután sem. Hallják csak meg, miacs ebben szani a helyi vol! Megállapítást, smikből mindenki tanulhat.

— Igénis a páli pipusztolt a pénzbevitás után. A horonát bevonták és a páli eltűnt. Ez az utolsó ruhám, ami a régi időtől megmaradt. Holnap, ha esed a lem jön közbe, visszamegyek a csehénygyárba. Jazi, rendelj még két üveg sör.

Jani feketében volt, fehér, de feltos mellényben és nem volt bátorsága a cetés elől kitérni. Az orzlop mellett az asztalnál alisztek ültek és unalmukban Jani nézték és a leányt hallgatták. Mit szólnának ezek, ha még ezt a nagyos gavallériát is megtagadná a leánytól!

Rendelt és közben radárgja ssebébe sütyesztette a kezét, mintha keresne valamit. A papírpénzét számolgatta.

Ezre az itára még futotta, de ha elfogy és a nó még szomjas, a legnagyobb bajok vannak. Ejnye, csak a katonák ne tőrődnének már velő. Vagy vőnék át megukhoz a leányzó.

A leány feljűk se nézett, hagyta kőmüli őket, nem bolondult meg, hogy snajdig sabbonyok kedvéért egy kartócsat hagyjon magára. Ha választania kell zsidó és borralaló között, akkor mi áll közlebb hozzá?

Nyílik az a tő. Valahogy erőlyesen, de belülről mégie elfogódottan (ez a keze tartásán látszott) az éjjeli vendéglőbe lépett egy fiatal zsidó.

Egy pinoér eléje futott; asztalhoz vetette, fogásra tette a kalapját. A zenekar mozgolódni kezdett, a primás intett, a muzsika megint szólt.

— Bort tetszik parancsolni?

A vendég nyelt egyet.

— Ne hozzon bort — felelt idegesen. Nem. Bor nem kell!

A pinoérek jó emberismerők. A vendég beszerzésén látta, hogy még nem tart a kulturában és a vallás sembeberételében ott, hogy meginná a nem zsidó tepsota bort.

— Pálinkát tetszik? Jó konyakjaink vannak, vidéki szilvóriumaink.

— Hozzon!

Két poharat hozott és flaskát. Ez a bizony jele volt és egyben a megkülönböztető tiszteletét. Nem is kérdezte, kért a második pohár. Már beilleszkedett, már megnyugodott abban, hogy legjobban uton van a kultura felé. A szemében függő tükörbe nézett, amely egy európai embert mutatott, kis, gondosan nyírott szakállal, nyílt homlokkal, fekete szemekkel. A vörösbarna foltok, amiket a szérűn festett isten drága szepja a szeme környékére, két nap óta, hogy a városban tartózkodik, már majdnem elfakultak. Kávéhásban volt, színházban, kabarében, mindenütt legyűrte a hagyomány és nevelés csökönnyőségét, modern embernek érezte magát. Egy kis fanyar utóíz visszamaradt

benne, de ez, gondolta, velsjár a belső forradalommal. Mindent nem lehet egyszerre kipusztítani magunkból és az életet nem lehet kinc nélkül átalakítani. Ezt valamelyik csábító könyvben olvasta és most igazolva látta a maga esetében.

A pinoér a füléhez hajlott: — Nagyságos ur, a zenekari hölgyek közül hozzak társalgót, vagy azt a nőt parancsolja, aki a fekete ruhással ül?

Társalgó. Hallott már ilyenről, de most mégis esoregy éjszaka egyik hősenek tudta magát. Hiába, mégis van valami abban, amit kulturának mondanak! Pár pohár snapsz áraban keleti deszpoták öröret kapja az ember.

— Mindegy — szólt — küldje, aki a fekete ruhással ül.

Azért hozatta egy másik férfi mellől, hogy orvel is jobban érezze kényuri hatalmát.

A leány sok bolondságot beszélt,

Zsidó nihilistákat hajszolt a francia diplomácia

Hogyan védtek meg Poincarét Oroszországban. Egy orosz újság leleplezése

— Az Uj Kelet tudósítójától —

(*) A Berlinben megjelent „Nakanonie” című orosz újság sorozatos cikkekben leplezi le a cári diplomácia aljasságait. Legutóbbi számában szenzáció-szerű ható aktákat kööl a mesterségesen szított állami antiszemitizmusról. A dokumentumok a cári külügyminisztérium archívumából kerültek napvilágra és 1914-ben keltezettek, azokban a napokban, mikor a cári udvar vendégül várta Poincarét, a francia köztársaság akkori elnökét. Ezek az akták egyébként nemcsak az akkori orosz diplomácia lelkiismeretlenségére vonnak világosságot, de arra is, hogy milyen viszonyban állott a háborúelőtti Franciaország demokratikus köztársasága a zsidósághoz. A dokumentumok egyébként önmagukért beszélnek.

I.

Paleolog, szentpétervári francia nagykövet Szaszanov külügyminiszterhez

A francia köztársaság nagykövetsége 214. sz.

Szentpétervár, 1914 július 1. 14.

Miniszter Ur!

Olyan közlések alapján, amelyeket megbízható forrásból kaptott a francia kormány, úgy találja a külügyminisztérium, hogy a köztársaság elnökének látogatásával kapcsolatosan szűkségesnek mutatkozik a varsói és berditsevi zsidó nihilista körök fokozottabb mértékben való szemmelirtása.

Mikor ezt Excellenciának tudomására adom, hálásan venném, ha fölvilágosítani kegyeskednék, hogy milyen eszközökkel rendelkezik az illetékes erőhatalom és milyen intézkedéseket tart szükségesnek arra, hogy a köztársaság elnökének személybiztonsága július 8. 21-ikén, Pétervárra való érkezésekor hatékonyan biztosítsassék?

Fogadjék Miniszter Ur mély tiszteletem kifejezését.

Paleolog

II.

Arcimovits osztályfőnök Sunkovszkihoz, a csendőrség főfelügyelőjéhez

47. sz. 1914 július 2.

Nagyon sürgős. Bizalmas.

Nagyon tisztelt Wladimir Feodorovits!

A francia nagykövet olyan közlések alapján, amelyeket megbízható forrásból kaptott, jegyzékét küldött a külügyminisztériumnak, amelyben hivatalosan jelzi, hogy a francia köztársaság elnökének ideérkezése alkalmából a varsói és berditsevi zsidó nihilisták saigorubb ellenőrzéséről gondoskodjunk.

Ezzel kapcsolatosan arról kér felvilágosítást a nagykövet ur, hogy milyen eszközökkel rendelkezik Excellenciád és milyen intézkedésekkel tudja biztosítani az Elnök ur személyes biztonságát

sokszor fölkapogott, ványadt képén ilyenkor a ráncok harmonikát játszottak, rossz fogai bizony nem emlékeztettek Seheradzéra, sokat ivott, vendégét is itatta, de a fiatalember nem engedte eltántorítani magát. Az üveg kiürült, a zsidó ifju fizetett és megköszönte a társalgást.

— Aranyom — szólt a leány szesz-től rikedten — csak így tetszik ránk gondolni?

A vendég hívott egy bankót és átadta a leánynak, aki visszapenderült a fekete kabátoshoz.

— Rendelhesz: ezt már én fizetem! Nem megyek holnap a gyárba!

A fiatal zsidó szivarra gyujtott; az is a kulturához tartozott.

Amikor kilépett, kész kulturerbernek hitte magát, de a fanyar íz fnyarabb lett benne és most érezte igazán, hogy az életet nem lehet kinc nélkül átalakítani.

Szabó Imre

július 8-án, mikor Pétervárra érkezik.

Atadván ezt további rendelkezés végett Excellenciának, arra kérem alázatosan, méltóztatásuk tudomra adni, hogy milyen válasz adható a nagykövetségnek.

Fogadjék Excellenciád őszinte tiszteletem biztosítását.

Arcimovits

III.

Sunkovszki csendőrtábornok Arcimovits osztályfőnökhöz,

Nagyméltóságu Wladimir Antonovits!

Július 2-án kelt 47. számú átiratára tisztelettel értesitem Excellenciádát, hogy a varsói és berditsevi zsidó nihilisták szigorubb ellenőrzését távirati uton elrondektem és utasítottam az illetékes hatóságokat, hogy a francia köztársaság elnökének biztonságáról a legbörültektöbbben és minden eszközzel gondoskodjanak.

Az intézkedések megtételére a társadalmi rend és biztonság védelmét szolgáló ügyosztály szentpétervári főnökét bízam meg.

Kérem Excellenciádát, fogadjék alázatos és teljes tiszteletem kifejezését.

W. Sunkovszky

IV.

Szaszanov külügyminiszter Paleolog nagykövethoz

Nagykövet Ur!

Július 1-én 214. szám alatt keltezett jegyzékére van szerencsém közölni Excellenciáddal, hogy a belügyminiszter helyettesének jelentése szerint a varsói és berditsevi zsidó nihilisták szigorubb ellenőrzésére szükséges távirati instrukciók az illetékes hatóságoknak elküldettek.

Szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy az Elnök ur személyes biztonságát minden eszközzel a legmesszebbmenően megvédelmezzük. Sunkovszki generális jelenti, hogy a szükséges intézkedések megtételére a társadalmi rend és biztonság védelmét szolgáló ügyosztály szentpétervári főnöke bízott meg.

V.

Soltariov helyettes-miniszter Arcimovits osztályfőnökhöz

173.284. sz. 1914. július 6.

Sürgős. Bizalmas.

Nagyméltóságu Wladimir Antonovits!

Július 3-án 173.772 szám alatt kelt átiratom póllásául van szerencsém értesíteni Excellenciádát, hogy a belügyminisztérium 5. szekciójában speciális feladatokra alkalmazott A. Krasslinikov cári hivatalnoknak megbízást adtam arra, hogy a belügyminisztérium képviselőtében keresen közvetlen érintkezést egy a francia követség tagjával, mint a köztársasági elnök kíséretéhez tartozó személyiségekkel minden kör-

désben, amely összefüggésben van Poincaré elnök ur védelmének biztosításával Szentpétervárotól való tartózkodása idején.

Kérem Excellenciádát fogadjék teljes és slázatos tiszteletemet.

I. Soltariov

Több akta nincs, de találtak a külügyminisztérium archívumában ebben az aktacsozóban más dokumentumokat is arról, hogy milyen föllételeken és lelkiismeretesen védoltak meg nihilizmussal ártatlan néprtegeket, a hatalomnak milyen féltelletes ereje mozdult meg a nem is létező veszedelem megfőkezésére és milyen üres eredménnyel végződtek rendszerint ezek a nagy megmozdítások. Természetes, hogy zsidó nihilistákat sem Varsóban, sem Berdicsavban nem találtak, de az egész birodalomban sem olyanokat, akiket jogosan védoltatott meg nihilizmussal a hatóság. Az orosz hatóságok jegyzékének hangja, a hagyomány intézkedések is azt bizonyítják, hogy ott nem is hitt senkise a francia követ rómlátásában és bizonyára tudták is, hogy az nem is egyéb, mint szokott mesterkedése a hivatalos antiszemitizmusnak, amely a demokrata Franciaországban ép ugy garázdálkodott, mint a cári Oroszországban.

Az akták között megtalálták a varsói főkörmányzó táviratának másolatát július 8-áról és a berditsevi csendőrpáncsnokság táviratát július 7-éről, amikből megállapítható, hogy Varsóban kegyetlen szigorussággal végrehajtott razziák során összesen negyvenköt személyt fogdosatak össze nihilizmus gyanuja alatt, Berdicsavban pedig csak hetet és még ezek se mind zsidók voltak, a gyanu pedig, ahogy a későbbi tárgyaláson kiderült, ártatlan embereket ért.

Igy dolgozott anno 1914-ben a cári diplomácia és így dolgozott a francia is. Pogromok csak azért nem lettek Paleolog ostoba denunciálás nyomán, mert nemsokára kitört a háboru és az ügyis végzett az orosz zsidókkal.

Rassay nemzetgyűlési beszéde a kurzus ellen

Budapest, július 5. A magyar nemzetgyűlés keddi ülésén Rassay Károly kétségbevitte a magyar nemzetgyűlés törvényességét, egyrészt a választási rendeletek, másrészt a választási sérelmek és gyűlésbontások miatt. Felszólja a választási atrocitásokat és egyéb visszaéléseket, mégis arra az eredményre jut, hogy a nemzet érdekében hajlandó a politikai békére, sőt arra is, hogy a sérelmeket elfelejtse, de nem járulhat hozzá, hogy az „értelmiség” gyűjtőfogalma alatt egy társadalmi osztályt juttassanak uralomra. Az osztályuralom ellen mindig küzdeni fog.

Az ellenzék sem mutat sokkal egységesebb képet, mint a kormánypárt, de az bizonyos, hogy a kormánypárt az első kritikus pillanatban darabokra fog törni.

Az ellenzék mindent el fog követni, hogy az alkotmányjogi anarchia megszünjön és a nép maga döntse ön soráról a legteljesebb titkos szavazással.

A nemzetgyűlésben nincs elég erő, mert nem hivatkozhatik a nép akaratára. Amíg a nemzetgyűlés helyzetét nem tisztázzák, az a véleménye, hogy addig a felsőház ügyéről beszélni sem lehet. Feltétlenül szükségesnek tartja az államfő jogkörének és működési idejének szabályozását annál inkább, mert az államforma kérdésében is népszavazással utat kell engedni a nemzet határozatának.

A földreformot erős progressziós alapon kell megoldani. Ezután rátér a bombamerényletre és megállapítja, hogy mind a három esetben a rendőrség tehetőtlenné bizonyult. Meg kell teremteni a gazdasági szabadságot és meg kell szüntetni a kivételes hatalmat. Közzabadságokra és szabadkereskedelmre van szükség a országunk. Be kell bizonyítani, hogy békére törekszik a nép. Demokrácia kell. A nép legyen ur a kormány felett. A kormányval szemben egyébként bizalmatlan, az indemnitást nem szavazza meg.

KÖZGAZDASÁG

Kiegyenlítik a kisantant államok valutáit

A prágai konferencia pénzügyi programja

As Új Kelet tudósítójától

A belgrádi királyi esküvő alkalmával, mint annak idején a hírladatok, a kisantant képviselői fontos tanácskozásokat folytattak. A megbeszések fő tárgya Görögország bevonása volt a kisantant szövetségi körébe és azt határozták, hogy a végleges megállapodások céljából szeptemberben konferenciára gyűlnek egybe a szövetséges kormányok képviselői.

Most Belgrádból azt jelentik, hogy a prágai konferenciával kapcsolatban a jugoszláv pénzügyminiszter érdekes és nagyhorderejű terv megvalósítását határozta el. A terv szerint a jugoszláv pénzügyminiszter javasolná, hogy egyezzen meg a kisantantban tömörült államok valutái közötti gazdasági érintkezést a jövőben a valuták differenciáinak akadályozása, illetve biztos és állandó alapot létesítenek az államok közötti kereskedelmi cseréjének részére. A szerb pénzügyminiszter ezért már összegyűjtötte az anyagot, amelyet a konferencia elé terjeszt és a jugoszláv követek útján felkérte a szövetséges államok pénzügyminisztereit, hogy tanulmányozzák a kérdést és a konferencián maguk is jelenjenek meg.

Bukaresti jelentés szerint Vintila Bratianu pénzügyminiszter kijelentette, hogy a felmerült terv megvalósítható és nem lehet kétséges, hogy amennyiben a megegyezés sikerül, minden állam gazdasági helyzete csak javulhat. A román pénzügyminiszter azt is kijelentette, hogy a prágai konferencián személyesen jelenik meg és azt fogja ajánlani, hogy a diplomáciai tárgyalásokkal párhuzamosan a valutakiegyenlítés céljából külön pénzügyi konferenciát tartanak.

Belföld

(x) Közvetlen vasúti forgalom Versec és Fehértemplom között. Temesvárról táviratozzák: A román és jugoszláv kiküldöttek tegnap aláírták a Stamura-Moravitz-Báziás vasútvonal megnyitására szóló megállapodást, mely megajánlja a közvetlen forgalmat Versec és Fehértemplom felé. A két állam megbízottai egyúttal megkezdték a román-jugoszláv határ végleges megvonására vonatkozó tárgyalásokat, amelyeket januárban félbeszakítottak.

(x) Megkezdik a földosztást. Bukarestből jelentik: Miután az erdélyi liberálisok között a kormányval, hogy a földosztás késleltetése a párt népszerűségét veszélyezteti, a kormány elhatározta, hogy megtesz minden intézkedést a munkálatok sürgős végrehajtására.

(x) Beváltják a rongált papírpénzt. Bukarestből táviratozzák: A Banca Națională javaslatot tett a pénzügyminiszternek, hogy a tönkrement papírpénzt cseréljék be éropénzre. Egyelőre egy- és ötleveseket bocsátanak forgalomba 500 millió értékben. A pénzügyminiszter tudomásul véve az ajánlatot, közölte, hogy ez ügyben később fog dönhetni, mert összefüggésben áll más fontos pénzügyi problémákkal, amelyek szintén megoldásra várnak.

(x) A postaalkalmazottak megadóztatása. A kolozsvári pénzügyi vezérigazgatóságnál nyert értesítésünk szerint a postaalkalmazottak megadóztatásánál lényegesebb változtatást nem rendelt el a pénzügyminiszter. A postamesterek megadóztatása a jövőben úgy történik, mint ezelőtt, vagyis fizetési illetményeik után hat százalékos F. céduláris adót fizetik, beleértve a drágasági pótlé-

ket is, amelyből létminimum címén semmit sem fognak levonni. A postaalkalmazottakat a megadóztatásnál egyenlő elbírálás alá veszik a többi állami alkalmazottal. Az adó levonásáért és beszolgáltatásáért a pénzügyminiszter a postamestert teszi felelőssé, akinek késés esetén száz lei büntetést és az adó kétszeresét kell megfizetni. A szállítási átalány és a jövedéki áruk (dohány, gyufa, papír) eladása után a harmadik osztályú kereseti adót kell megfizetni.

(x) A román állampolgárok magyarországi tartozásait leiben kell fizetni. Aradról jelentik: A román állampolgárok terhelő magyarországi tartozások ügyében az aradi törvényszék egy pörrel kapcsolatban kimondta, hogy a romániai adósnak leiben kell magyarországi tartozásait megfizetni. A tartozás összegét a genfi tőzsde 1918. november elsejét megelőző időtől való középárfolyama alapján kell átszámítani. A beszerzett adatok szerint a genfi tőzsdén 1918. szeptember és október hónapokban a középárfolyam szerint egy magyar korona hatvennégy baniba került.

Külföld

(x) A Foresta a Magyar Általános Hitelbank érdekeltiségében. Budapestről jelentik: A Foresta milánói vezetősége tárgyalásokat folytat a Mundus-sal, amely a Rottechild-csoport érdekkörébe tartozik a Foresta pénzügyeinek szanálása érdekében. Eszerint a Foresta részvényeit lebehelyezik és ezeknek huszonöt százalékát a Kredit Anstalt és a Magyar Általános Hitelbank veszi át. Ha a tranzakció létrejön, a Forestát a Magyar Általános Hitelbank erdélyi fiókjai fogják finanszírozni.

(x) Csehszlovákia legnagyobb ha/konzervgyára beszüntette üzemét. Prágából jelentik: A schmiedbergi A. Kalla-féle halkonzervgyár, Csehszlovákia ilyenmü legnagyobb vállalata körlevéiben tudatta vevőivel, hogy július elsejével üzemét teljesen beszüntette s megrendeléseiknek nem tehet eleget. Az üzembeszüntetés oka az őrési adó és a vállalat birtokában lévő nagymennyiségű hadikölcsönök be nem váltása, valamint az adóhivatalok folytonos könyvvizsgálása.

Palesztina

(x) A palesztinai dohánytermelés. Jeruzsálemből jelentik: Az ICA az utóbbi időben nagy propagandát fejtett ki a zsidó gyarmatosok között a dohánytermelés érdekében. A gyarmatosok képviselői értekezletre gyűltek össze és megállapodtak, hogy minden dohányossal bevetett duan föld után három font sterlinget követeljenek, minthogy nem tudják, vajjon a talaj alkalmas-e a dohánytermelésre. Az ICA hajlandó volt a kívánt szubvenciót megadni és valószínű, hogy legközelebb megkezdik a dohánytermelést. Bin Charad nevű gyarmaton a Nemzeti Alap földjein már megkezdte a dohánytermelést, ami nagy sikerrel járt.

(x) Arabok a Ruttenberg-tervért. Jeruzsálemből jelentik: Az „Al Salam” című halfai újság közli Betean város egyik lakójának levelét. Ez az arab, Kalil Abu Ali, hevesen kikel az arab vezetők ellen, akik szabotázi akciókat Palesztina visszafoglalásának érdekében berendezkedésért. Kifejti, hogy a kulturának Palesztinába való bevezetése csak üdvöz lehet mindazokra, akik ebben az országban él-

nek és kijelenti, hogy legközelebb a betsani arabok százai által aláírt memorandumot fog átnyújtani a betsani kormánynak és a központi kormánynak, arra kérve őket, hogy a Ruttenberg-tervet minél előbb valószínűsítsák meg.

(x) A termés Galileában. Jeruzsálemből jelentik: A terméskilátások ezidén a sok eszések után gyengének mutatkoznak. Ez már a harmadik év, amikor Galileában rossz a termés és ennek következtében a parasztek helyzete elég komoly. Minden földmivest nagy adósság terhel és a javulásra kevés a kilátás, mint hogy a fuvarozással szerzett mellékkeresetektől is elesnek. Az ország-utak ugyanis mostanában készültek el, a fuvarozásra már nincs szükség. Sokan kivándorolnak erről a vidékről, földjüket pedig araboknak adták bérbe. Frank, az ICA képviselője nemrég meglátogatta az alsógalileai kolóniákat, ahol a gyarmatosok arra kérték, eszközözzék ki, hogy Nazareth és Dema között utat építsenek, ami a zsidó parasztságot mellékkereset-hoz juttatná.

SPORT

Labdarugás

A Haggibbor nem megy Tordára. A Tordai Sport Club, amely rövid fennállása óta tevékeny és lelkes működést fejt ki, a tordai sportközösség megértő támogatása folytán abba az előnyös helyzetbe jutott, hogy saját sporttelepét létesíthet tagjai részére. Az eredeti tervek szerint a TSC új sporttelepét július másodikán körmérkőzés keretében avatják volna fel, az esős időjárás azonban lehetetlenné tette az építési munkálatok befejezését. A TSC vezetősége ezért úgy határozott, hogy a pályaváratást július kilencedikén, vasárnap tartja meg és erre az alkalomra meghívta az MSE, a Haggibbor és az MTK csapatát. Miután azonban a pálya még nem készült el, a megnyitást újból halasztást szenved és a programban is változás áll be. A pályaváratás végleges terminusát és az ünnepségek sorrendjét annakidején közölni fogjuk.

Haggibbor-Brasovia mérkőzés Brassóban. A Brasovia Sport Egylet a város áldozatkészsége folytán új sporttelephez jutott, amelynek ünnepélyes felavatását július kilencedikén, vasárnap fogják megtartani. A Brasovia a Haggibbor csapatával kívánja megtartani pályavárató mérkőzését. A két egyesület vezetősége között már megindultak az érvevontakozó tárgyalások, amelyek remélhetően sikerre fognak vezetni. A Haggibbor tavaly ősszel játszott először Brassóban a Brasoviával, amely alkalommal 5:1 arányban győzött. A Brasovia azóta lényegesen feljavult, a Haggibbor részére viszont tagadhatatlan handikapet jelent Bornstein hiánya, aki szűlel meglátogatására Budapestre utazott. A pályavárató mérkőzéssel kapcsolatosan Brassóban bíróvizsga lesz, amelyet Kozoc Rudolf, Nagy Lajos kolozsvári szövetségi bírók és Adorján Ödön, a kolozsvári Bírók Bizottságának elnöke fognak megtartani.

Trialmérkőzés. Julius tizenkette-dikén Kolozsvárt megtartandó Kolozsvár-Cernovica városközi válogatott mérkőzésre a ma, csütörtökön délután 6 órakor tartandó trialmérkőzésen készülnek elő a kolozsvári játékosok. Molnár Lajos, az új szövetségi kapitány már kijelölte a trialmérkőzés játékosait, akiket ezután is felszólít

a pontos megjelenésre. A trialmérkőzés előtt a kolozsvári sportegyesületek ifjúsági játékosai tartanak közös tréninget. Ezen a triáljellegű mérkőzésen fogják kijelölni azokat a játékosokat, akik július kilencedikén Nagyváradon, a Temesvár Nagyvárad városközi válogatott mérkőzés előtt Nagyvárad válogatott ifjúsági csapatával fognak játszani.

A bánáti Comiteful Regional tisztújító közgyűlése. A Temesvár székhellyel önálló kerületű bővült bánáti Comiteful Regional július másodikán tartotta meg tisztújító közgyűlését. A lemondott dr. Lintia Livius ügyvéd helyett Vlad Aurel mérnököt nevezte ki a bukaresti központ a kerület elnökévé. A Comiteful Regional hivatott tagjai: Bejan, Virgil Biberiu, Meior Gr. Mihalescu és Meted Ostoia. Választás utján lettek a kerületi bizottság tagjai: dr. Adamov Dusan, dr. Belu Gyula, Ransberger Andor és Zaitler. A temesvári alkerület elnökévé dr. Kovács Ödönt választották meg, szövetségi és egyúttal alkerületi pénztáros pedig Triaksz Rezső lett. A Subcomiteful tagjai: dr. Wiener Mór, Traian Teleacu és Zettel Iste. Szövetségi és egyben alkerületi kapitányá Salka Jánost, a kitűnő futballbíróvá választották meg. A futballszakosztály elnöke dr. Adamov Dusan, tagjai pedig Hermann Leó, Ractewald, Révész Dezső, Széles és Verő Adolf lettek. Az általános sport-

szakosztály elnöke dr. Belu Gyula, tagjai Triaksz Rezső, Vörös György, Jacobovici és Joan Frantiu lettek. A fegyelmi bizottság elnökévé Gr. Mihalescu örnagyot neveztek ki, tagjai pedig dr. Adamov Dusan, dr. Feld Kálmán (a temesvári „Sportvilág” főszerkesztője), Szika János és Weinert Jenő temesvári sportfőiskolai választották meg. Az ellenőri tisztségeket Triaksz Rezső, Klement János és Ferenczire ruházták. A közgyűlésen megalkották a lugosi alkerületet is, amelynek tagjai dr. Rezei Fabius, dr. Litsek Zoltán és Serbu Pált választották meg. A lugosi alkerület pénztárosa Batina Vasul lett. A temesvári alkerülethez tartozik Delta és a tőle északra fekvő terület, míg a lugosi alkerület hatáskörébe Rákás, Gátalja és a tőle délre fekvő területet utalták. A közgyűlés, amely teljesen nyugodt hangulatban folyt le, táviratilag üdvözölte Károly trónörökösöt, dr. Wiener Mór éles-hangu kritikája után pedig rosszallását fejezte ki és megbélyegezte Deutch Frigyes volt szövetségi főtitkár működését, aki hanyag eleganciával intézte a temesvári sportkerület ügyeit.

A Sámson nemzetközi győzelme Huszton. A máramaroszigeti „Sámson” zsidó sportegyesület július 2-án tartotta meg nemzetközi revánsmérkőzését Huszton a CsSK csapatával. A mérkőzést, amelyet Schramek szövetségi bíró vezetett, a Sámson 2:1 arányban nyerte meg.

Central Buffet
Bánia utca 1834
sz. elite közönség találkozó helge

Füredőszeszona
füredőtrikót, lepedőt, törülközőt, frottiranyag szük-ségleteit előnyösen beszerezheti
Heller, Weisz & Molnár
divatruházába (Cluj, Wesselényi-u. 6.)
Gyermektrikó és zok-niból nagy választék békebeli minőségben.
1834

NYUGÁGYAK
Weisz Kálmán, Oradea-Mare, Nagypiac-tér 10. Telefon 905.
kivánatra egyes drbként is bár-hova gyári áron szállíttatnak kartámlával, labrésszel prima vászonnal 250.—, vászon nélkül 150.— lei ellenében ooo

Csütörtök
SZINH
M
Csütörtök: Emilie emelt helyén
Péntek: Földi Márk földsz. Lyon p.
Szombat d. Köze Menn (Ujdo bácsi.
Szombat es számo együt premi rende
Vasárnap d. Lili é Mersé
Vasárnap e. Gözon gyönte szinte rende
A műsorra megvált
P. Márk két estén le Márkus Es parádésabb asszony-ban feszító drám Folt amely Matolda sz
M
Uránia detektívdrá a világhírű Murphy bá és szombat alakítása, Vasárnap sz bronzember előadásai nap és ünne
Felelős sz. Kádó
Szerkes
Te
lei 2
No
fér f
k
Clu
Hite
R. M.
Cluj, P.
EL
ÉKS
CLUJ, S
Sürg
Ékszerá
le
de
G
m
mind
jav
Vés
Fogász
Csat

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Csütörtök: Névtelen asszony. (P. Márkus Emilia vendégjátékával. A földszinten emelt helyárrakkal, az erkélyen premier-helyárrakkal.)

Péntek: Folt, amely tisztit. (Dramai repriz. Márkus Emilia bucsu-vendégjátéka. A földszinten emelt helyárrakkal, az erkélyen premier-helyárrakkal.)

Szombat d. u.: A kártyás. (Ujdonság először.) Község dögában. (Ujdonság másodszor.) Mennyire tud marha lenni egy férj. (Ujdonság 2-odszor. Amerikai nagybácsi. (Ujdonság 2-odszor.)

Szombat este: Kabaré-est. (Uj magán-számokkal. Berky Lili és Gózon Gyula együttes vendégjátékával. A földszinten premier-helyárrakkal, az erkélyen rendez helyárrakkal.)

Vasárnap d. u.: Tavasz. (Operett-repriz. Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával. Mérsékelt helyárrakkal.)

Vasárnap este: A tolonc. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával. Szentgyörgyi István főlépésével. A földszinten premier-helyárrakkal, az erkélyen rendez helyárrakkal.)

A műsorra közölt előadások jegyei előre megváltathatók a színház pénztárában.

P. Márkus Emilia bucsuestéi. Már csak két estén lép föl a magyar színházban P. Márkus Emilia. Csütörtökön egyik legparádésabb szerepét fogja játszani a Névtelen asszony-ban, Bisson izgalmas tárgyú, érdekes drámájában. Pénteken este Ekebegaray: Folt amely tisztit c. drámája kerül színre Matolda szerepében P. Márkus Emiliával.

MOZGÓK MŰSORA:

Urania mozgóban. Csütörtökön nagyszerű detektívdráma, A pagoda titka. Főszerepben a világhírű Cozarina-sorozat utólréhetetlen Murphy bárója, Hans Mierendorf. Pénteken és szombaton Henny Porten egyik legjobb alakítása, Fejedelmi idill című vígjáték. Vasárnap szinpopás Wild-West kép: A bronzember kerül színre. Az Urania mozgó előadásai hétköznap 7 és 9 óraker, vasárnap és ünnepnap 5, 7 és 9 óraker kezdődnek.

Felolvasó szerkesztő DR. MARTON ERNŐ

Hirdő: RADIMA nyomda és hirdetővállalat R.T.

Szerkesztőségi telefonszám 977.

Tennis nadrág
lei 260, lüster sacco

Neumann M.
férfi-, fiu- és leánykaruha áruhaza
Cluj, Piata Unirii Főter 14.

Hitelesített ürmértékek nagyban gyártása
R. M. S. (trafik) tablák kaphatók.
Grünwald Jakab 1296
bádóáruháza
Cluj, P. Mihail Vict. (Széchenyi-tér) 13.

ELSŐ ERDÉLYRÉSZI ÉKSZERÁRU GYÁR
CLUJ, Str. Xenophon (v. Szappan-u.)
Telefon Interurban 2-13.
Sürgőnycim: UVAERE Cluj.

Ékszerárúgyár és nagykereskedés.
Vesz: legmagasabb árban mindennemű arany és ezüstöt.
Gyárt és elad: mindennemű ékszerárúkat.
Vállal: mindennemű briliáns munkákat, javításokat és alakításokat.
Vésnökü műterem. Fogászati arany és forrasztó. Arany és ezüst húzalok és lemezek.
Csak viszonteladók részére!

Valutapiac július 5-én

TŐZSDÉK	Lei	ceh kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	oszt. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	lengy. marka	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest valuta deviza		322	4250	1450		770	125	1750	785	203		380				
Bécs valuta deviza	132	428	4950	1830	4200	1310		1930	16300			450	22300			
Prága valuta deviza																
Berlin .. valuta deviza																
Zürich .. valuta deviza		1010	119			2430	225	4550				11	52450			
Paris valuta deviza																
Budapest valuta deviza	659	2222	252			219	53	520		5126	1335	21	1150			45250
	662	2255	257	9625	21750	514	520		5135							

Kereskedők és viszonteladók figyelmébe!
2 vagon olasz cérna érkezett, garantált 400 yardos la. márkák. Szállítunk legolcsóbb napi árban postai szétküldéssel.

Gutfried és Herskovits
Oradea-Mare, Piata Unirii 12. — Telefon 211.

GRÜNWALD-ÜVEGCSISZOLDA
ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR
ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT
ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16

Tükörüveg megérkezett!
Ujrafoncsorozás ! ! ! !
Fintükrök raktára ! ! !

Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnek

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co
kötött, szövött, rövid és norinbergi áruk nagykereskedése
Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

MODERN ÜVEGCSISZOLDA
ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR
PÉCHY és TÁRSA
Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna (Kapucinus-u.) 20. 0000000000000000 1381

készíti a legszebb tükröket és butorüvegeket minden méretben és mennyiségben
Ujrafoncsorozás! Kérjen árajánlatot!

Ende Juni erscheint von

THEODOR HERZLS TAGEBÜCHERN
der
I. Band

„Ein geschichtliches und menschliches Dokument ohne gleichen.“ (Martia Buber.)

Der Verlag veranstaltet, um trotz der heute außerordentlich gesteigerten Herstellungskosten den Bezug zu einem noch verhältnismäßig niedrigen Preis zu ermöglichen, eine

SUBSKRIPTION

Der Preis des ersten Bandes beträgt (freibleibend) für das brosch. Expl. M. 280.— für das in Ganzleinen gebundene Expl. M. 350.—. Nach Ablauf der Subskriptionsfrist wird der Preis um 25% erhöht.

Die Subskriptionsfrist endet am 16. Juni 1922

BERLIN NW 7 **„EWER“ GESELLSCHAFT** Dorotheenstraße 35
FÜR BUCH- UND KUNSTHANDEL

Die „Ewer“-Gesellschaft für Buch- und Kunsthandel m. b. H. in Berlin NW. 7, Dorotheenstraße 35, nimmt Bestellungen auf die Tagebücher Theodor Herzls zum Subskriptionspreis entgegen. Insbesondere die zionistischen Vereine seien darauf aufmerksam gemacht.

Man bediene sich untenstehender Anmeldung.

Hier abtrennen!

An die „EWER“-Gesellschaft für Buch- und Kunsthandel m. b. H. Der Unterzeichnete bestellt: BERLIN NW. 7, Dorotheenstraße 35.

— Expl. der broschierten — gebundenen — Luxusausgabe des I. Bandes der **Tagebücher Theodor Herzls** zum Subskriptionspreise von Mk. 280.—, bzw. Mk. 350.— zuzüglich Porto-, Verpackungs-, ev. Ausfuhrspesen.

Den Betrag von Mk. überweise (zahle) ich gleichzeitig auf Ihr Konto bei

Falls Überweisung nicht gleichzeitig erfolgt, geschieht die Zusendung unter Vorbehalt.

Deutliche Unterschrift

Ort und Datum Genauer Adressen

Nichtgewünschtes bitte durchstreichen!

GANZ villamosági részvénytársaság igazgatósága

Piata M. Viteazul Széchenyi-tér 41. sz. (Széki-palota.)

Elvállal elektromos világítási- és erőátviteli berendezéseket. Izzólámpák, izzólámpa szénpálcák, szerelési anyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. — Költségvetéseket és felvilágosításokat díjtalanul nyújt. Telefon 403. 1280

ÁTUTALÁSOKAT!

a külföld bármely részébe legszolidabban eszközöl a

Forgalmi Bank Rt.

Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombardkölcsönök, betétek naptól-napig a legmagasabb kamatoztatnak.
Telefon 1-69 és 7-25.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavan-
ként 1 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak
2 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög
— 10 lel. Jellegű hirdetésekre semminemű fel-
világosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok
belgi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők
át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre
a célra a hirdetés díjon kívül 2 lel 60 bani
bélegköltség fizetendő.

Jól jövedelmező iparvállalathoz 6-700.000
lel fel társ keresetlik. Megkereséseket 650 sz.
jellege alatt a kiadóba kérek. 4108-1

Angolból franciából, németből csoport-
oktatás havi 70 lelért. Privátórák. Calea Victo-
riai 16. 4104-1

Oly egyedülálló intelligens zsidó házveze-
tőnőt keresek vidékre, aki a gyermekeket sze-
reti és a kicsiny háztartás munkáit végzi.
Jó fizetés mellett családtagnak tekintjük.
Ajánlatokat „Jobb nő” jellegre a kiadóba
kérek. 4135-1

Falusi zsidó, gyermekszertető uricsaládkhoz
adnám a nyári idényre 3 éves kislányom és
2 éves kisfiám gondozás végett. Kizárólag
jobb családok ajánlatát kérem „Jól fizetek”
jellegre a kiadóba. 4136-1

Vidéki megyeszékhelyen régi, jólbeveze-
tett üveg és porcellán kereskedésbe keresek
idősebb, komoly, nőtlen intelligens üzletve-
zetőt, kinek 40-50 ezer lei kauciója van.
Szakismeret előny, de nem okvetlen szük-
séges. Leveleket „Szorgalmas” jellegre a
kiadóba kérek. 4137-1

Eladó: Német, magyar, osztrák szabadal-
mazott aktuális találmányok Bözödújfaluban,
Gáspár Albertnál up. Erdőszentgyörgy. 4142-1

Fajkanca, öt éves, olcsón eladó. Megte-
kinthető Honvéd-utca 47. délután 2-3 közt. 4143-1

6000 hl. egyszer használt szilváskád ked-
vező árban eladó. Megtekinthető: Gyü-
mölcsésesen (Szilágy megye). Értekezni lehet
a Margittai Mezőgazdasági ipari és keres-
kedelmi Rt.-nál Margittán. 4143-1

Perfekt német magyar levelező azonnali
belépésre állást nyer a Közgazdasági Banknál. 4151-1

Wesselyni vagy Ferenc József-ut elején
keresek két esetleg egy szobát üresen, ma-
gas bérért esetleg építék. Közvetítőt díjazok.
Cím a kiadóban. 4149-1

Bocskor, mosótalp, felsőbőr és szíjgyártó vállalat
állandóan nagy készlet kicsinyben és nagy-
ban. Legolcsóbb árak mellett. Vidéki meg-
rendeléseket kis postacsomagokban is eszköz-
ölök. Jelenlegi talp és bocskor ára 65-70 lel.
Vagontételnél 5 százalékos kedvezmény.
SÁMSON-BÖRGYÁR

Gyufagyár-utca 1. Gyorsúrn raktárral szem-
ben. Telefon: Gyár 3-86. lakás 3-87. szám.

Cukorkás üvegek érkeztek

Lusztig és Nussbächer
cukorka és csokoládé raktárába
Cal. Regele Ferdinand 31.

A cipőimport teljesen megszűnt

mert a
Renner Testvérek és Társai
Börgyár Rt., Cluj-Kolozsvár
gyárt mindenféle férfi, női és gyermek-
cipőt színes és lakbőrökből is a leg-
elegánsabb kivitelben!! 1301

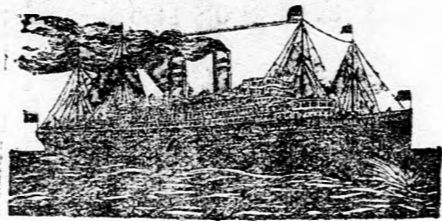
Aggag és Vegyipar Rt. Szatmár

Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet,
csontszirt, műtrágyát,
szappant, kocsikenőcsöt,
gépzsirt, téglát stb.
Vesz: csontot, száraz és vizes
húslást, nyeres és olvasz-
tott fagyut.

Ottoman America Linie

B-dul Elisabeta No. 4. Bucuresti

Constanca
direct
Newyork

Hamburg
direct
Newyork

Fontos értesítés!

Mindazoknak, akik Amerikába szándékoznak utazni, nem kell Bukarestbe menniök s hiábavaló költségeket csinálniök, mert az amerikai konzulátus csakis az utazási irodáktól fogad el utleveleket. A illetők küldjék be tehát hozzánk következő okmányait: Utlevél, születési bizonyítvány, erkölcsi bizonyítvány, amelyben az is benfoglaltassék, mióta lakik a községben, amelyből kívándorol, házassági tanúsítvány, az amerikai rokonoktól küldött bevándorlási engedély és 4 fénykép (4 cm. széles és 5 cm. hosszú). — Mindezen okmányokat átadjuk az amerikai konzulátusnak és 10 napon belül értesítjük a felet, mikor jöjjön Bukarestbe utlevele láttaoztatására. — Senki se kérjen amerikai rokonaitól hajójegyet, mert 5000 — leivel drágább, mintha itthon vásárolja. Itjon amerikai rokonainak, deponálja az a szükséges pénzt a Banque Belge pour l'Etranger Newyork, 67, Wall Street, amely átutalja azt bukaresti testvérintézetéhez (Banque Belge pour l'Etranger Bucuresti, Cal. Victoriei) s ez azonnal értesíti a címzettet a pénz megérkezteről. — Bármiféle információval szivesen szolgálunk és kívánatra megküldjük prospektusunkat, amely a lehető legrészletesebb felvilágosításokat nyújtja.

Jegyezze meg jól a címünket: 4045-1

Ottoman America Linie romániai képviselője
Ferd. Hédont mérnök Bucuresti,
Bvd. Elisabeta No. 4.

Sörkedvelők

1876

kedvenc itala a föltulmulhatatlan minőségű
világos Monostori-Sör
és a
barna Apát-Sör
különlegesség
Kapható mindenütt!

IFJU KELET

Zsidó Ifjúsági folyóirat
Előfizetési ár egy évre 80 lel.

שאלות ושפאלות Szálámít postán
utánvét mellett pontosan szállít 1344
Winkler Mór & Co szálámigyár
Cluj, Piata Mihail Viteazul (Szé-
chenyi-ter 39. Telefon 12-90.
Árjegyzék és שאלות kívánatra ingyen.

Coron Blue

(Kékitő kocka), kékitő illatos, tinta,
párna, festék, kalaplakk minden
szinben, lógyppapír silveges, szalagos
és ives. **Padló sárgító**, garantált
minőség, legolcsóbb ár.

„LUXOR” vegyipari gyár, Cluj,
Telegram: „Luxor”, Cluj, Telefon 12-97.
Engros engedély. 1296

J. NACHT

Soc. în nume colectiv. 4071-1

Központ: Bukarest
Telefonszám 6-53. Cluj
Fiókok: Arad, Wien
Piata Cuza-Vodă 12.

Vörösréz-lemezek, rudak, csövek, sod-
ronyok, üstök, pálinkafőzőüstök
Sárgaréz-lemezek, rudak, csövek,
sodronyok
Angolón 99% tömbökben és rudakban
Antimon, Zink, Ólom
Csapágyfémek 12-80% tiszta bronz
tömbökben és rudakban
Mindennemű feketelemezek 0.25 mm
-10 mm., fedéllemezek 65/100.
Horgonyozott lemezek, zink és fehér-
lemezek, alumíniumlemezek

Gázcsövek 1/2"-2", ólomcsövek,
Mannesmanncsövek
Vermorel (eredeti francia) permetező
Asbest tömitések, Carborundum
gyártmányok, Bergmannscövek
Csavarárúk (Brevillier & Urban, Wien)
minden mértben
Transmissióstengelyek, acéllemezek,
vasuti szükségleti cikkek, mű-
szaki cikkek, droguák

Cluj, Piata Cuza-Vodă 12. ENGROS Táv.-cím: METALNACHT, Cluj

Írógépek

és kellek állandóan nagy választékban. Javításokat legolcsóbban vállalok. 1370

Finkler Antal
Cluj, P. Mihai Viteazul (v. Szé-
chenyi tér) 40. Telefon 493.

Megolcsult az építés!

Calcit telepén
1 m³ mész
170 lei

Telep:
Felegvári-u. 9. Telefon 1106.

Megnyílt! Schwartz Ignác

könyv- és papírkereskedése
Olcsó árak! Str. G. Baritiu (Malom-u.) 16

Máramarosi Takarékpénztár Rt.

Sighetul-Marmatiei (Máramarossziget)
Alapítva 1898.
Telefonszám 114-111.
Távíratcím Máramarositakárék.
Idégen pénzek vétele és eladása.
Átutalásokat eszközöl a bel- és külföld bár-
mely piacára a legelőnyösebb feltételek mellett.
Betéteket a le-madásabb kamatláb mellett
gyümölcsöztet. Váltak leszámítolása és ipari
vállalatok finanszírozása. 1378

Budapesti

VII., Rákóczy-ut 6. és 1276

Wieni

I., Rotenturmstrasse 27. számú
házaink után egy darabáru,
mint vagonrakomány forgalmat
Románia, Magyarország és Austria
között

5-10-15 napi

határidőn belül — kötbér kikö-
tése mellett — sikerül
lébonyolítanunk.
Ugyszintén határidő mellett vál-
laljuk a német cseh és olasz
szállítmányokat.

Deutsch Testvérek

nemzetközi szállítási vállalat,
Cluj, Piata Unirii 26.
Fiókok: Oradea-Mare Rimanóci-u. 12
Orsova, Dunapart.
Saját expositarak: Bruck, Hegyes-
halom, Moson, Szolnok, Biharkeresztes,
Békéscsaba, Kötégyán, Biharpüspöki.

Befőttes és ugorhás üvegek

megérkeztek
Eisenstädler Fülöp
volt Lakatos-áruház
Str. Regina Mária v. Deák F.-u. 13.
Footballabda 99- leltől
Gyermekkosci 350- „
Rövid kötött és gyermekjáték áru
nagyban is kapható. 1358

Szép, izléses nyomtatványt csak az UJ KELET nyomdája készít

Névjegyeket, eljegyzési, lakodalmi kártyákat, üzleti nyomtatvá-
nyokat a legrövidebb idő alatt és a legutányosabban szállítunk.

„Fraternitas“-nyomda Cluj-Kolozsvár Str. Baron L. Pop (Brassai-u.) 10. Telefon 879.

Kadima-nyomda kiadása, Cluj-Kolozsvár.

Szerkesztőség
Hivatal és
Cluj-Kolozsvár,
L. Pop, — Brassai-
u. 10.
Az Uj Kelet
Szerkesztőség
Kiadóhivatal
Nyomda
Héber osztály
Z. N. Sz.

V. évfolyam

Diagnózis

(*) Ezelőtt
dönt Amerika
kés korbiter
cangolta Euro
a napkeltei és
fityinget seje
érdemes ide j
ami jobban iz
tezt. Mitől
beteg Európá
nagy betegsé
tik az igazsá
igazságkereső
néfogyva sóh
szeretnék, mi
gyithatlanul
hogy még te
Amerikából a
pénzpszichiat
az aranykult
zik és forgatj
pácianat és
vagy legfőle
sással akarna
deklára.

De akad
bolond forgat
rikai is, aki
segíteni Euro
dos és Vande
sági életnek
zótó ember.
Morgan a mil
val jött Európ
mondásával s
A felhőkseok
kott pénzkirál
zeni nem tud
európai horio
pát keresett,
és tudja, hogy
nélkül csak fi
talált, amely
régi elfogult
a hatalomért
széri, hogy a
nyugalomhoz
pát nem ér
nem is lehet.
Európát, egy
Franciaország
nek, se Auszt
jobb fizlet, sm

Vanderlip
kinált milliárd
is milliárdjai,
roppant tud
rata. Azt leh
pénzügyi tud
aki nem tudja
vértelenre tik
gödését. Men
szépséget és
visszaad: a
lélek élné m
sz, amely vet
szeretett. Kli
Vanderlip tar
betegséget és
Ausztáriába m
a veszedelem.

Tapasztalat zisban szürte

— Azt mo
tönkrement. E
nem igaz ez a
nek még ma
potenciája és
is pénzügyi, h
bomlását polit
omlásának kö
lyen súlyed,
télyének segé
igy képtelen
litikai erejéből
pénzügyeit. A
szolidációja es